VIIKONVAIHDE

VIIKON ÄLÄHDYS

Täydelliselläkin on jotain vajavaista: peilinsä.

PÄHKINÄ

SUDOKU

Taso: Vaikea

3				4		1	2	
		1				6		9
			5					
	5			3	8			
					1	5	9	3
			6					
		6				3		
		7	4			9	6	5
								8

Sudoku-tehtävän 491 ratkaisu.

4	6	7	1	5	8	9	3	2
5	9	3	7	6	2	8	1	4
1	8	2	3	4	9	6	7	5
3	2	6	9	7	1	5	4	8
9	1	5	2	8	4	7	6	3
8	7	4	6	3	5	2	9	1
7	3	8	4	2	6	1	5	9
2	4	9	5	1	7	3	8	6
6	5	1	8	9	3	4	2	7

Tehtävä numero 492.

Täytä ristikko siten, että jokaisella pysty- ja vaakarivillä (ja paksuilla viivoilla rajatuissa 3 x 3 laatikoissa) on jokainen luku yhdestä yhdeksään. Kerran ja vain kerran! Apua Sudokun ratkaisuun osoitteessa: www.sudoku.org.uk

EDELLISEN RISTIKON RATKAISU

				A	K	A	N	A	T		A	H	D	A	S		A	T	E	R	I	A	T
				P	I	H	A	P	U	U	T	A		K	A	A	T	A	M	A	S	S	A
				A	N	O	V	A	T		T	S	E	T	A		H	U	O	N	O	U	S
				S	U	L	A	T	U	S	U	U	N	I	T		O	S	T	E	T	T	U
				S	A	A	T	I	T				T		E	A	S	T					R
S	K	O	T	T	I				A		R	A	P	E	A		I		A	L	E	K	S	I
A	I	N	A			S	O	L	T	T	U		L	E	K	A	T			O	R	A	A	T
H	I	K	I	N	A	U	H	A			K	U	U	T	A	M	O	T		R	A	T	A	
A	P	I	N	A		T	E	I	P	P	A	U	S		A	A	V	A		U	T	E	L	U
	E			T	O	I	N	T	U	A		S				T	A	L	I		O	T	I	S
H	I	O	M	O	T		T		R	O	V	I	O		P	Ö	T	S	I			U		E
A	L	B	A		A	K	A	A	T	T	I		I	T	I	Ö		I	S	A	D	O	R	A
L	I	O	N		T	A	A	V	I		R	E	N	O	I	R		N	I	M	I	T	Y	S
O	J	E	N	N	U	S		A	L	U	E		A	R	M	I		T		M	A	T	A	T
T	Ä	T	I		S	I	I	L	O		N	Ä	S	I	Ä	T		A	S	E	T	O	N	I

Leivän syrjästä lihapatojen äärelle

Syödäkö lihaa, onko eläimillä oikeuksia, mikä on terveellistä? Näitä kysymyksiä pohdittiin jo antiikin Kreikassa ennen ajanlaskumme alkua.

KARI SALONEN

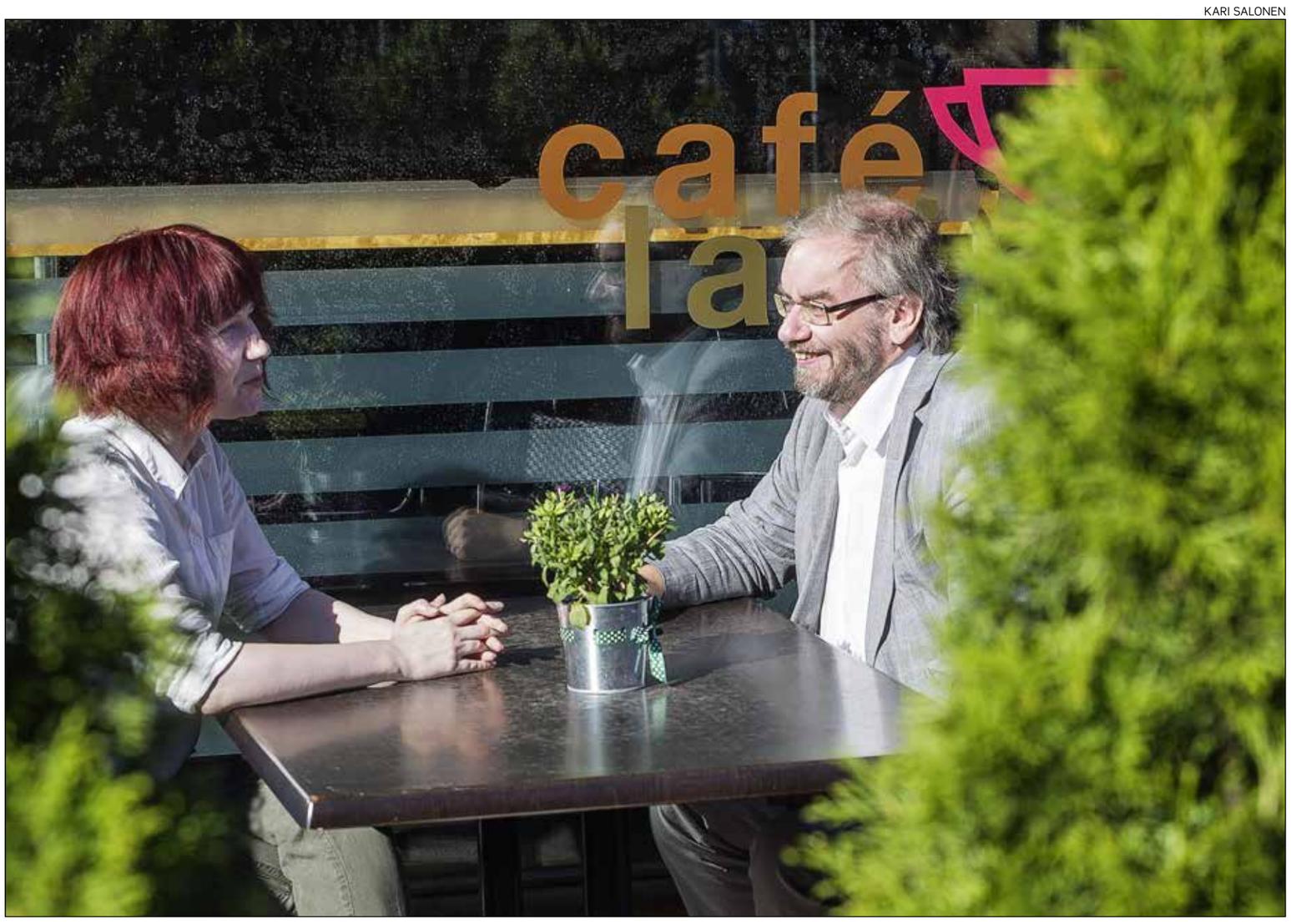

Toimittaja Venla Rossi ja professori Jaakko Hämeen-Anttila aloittivat yhteistyön Historia-lehden juttujen teosta. Uunituore kirja on yhteistyölle jatkoa. ”Ruokahalu kasvoi syödessä”, Hämeen-Anttila sanoo.

”Usein ajatellaan, että oman aikamme ilmiöt ovat jotenkin ainutlaatuisia”, ruokakulttuurin historiasta innostunut professori **Jaakko Hämeen-Anttila** sanoo.

Tällä viikolla ilmestynyt teos Nälästä nautintoihin kertoo, miten moni asia ruuan ympärillä on pysynyt samana. Halu syödä yhdessä on vuosituhansia vanhaa kulttuuria, samoin viljaan nojaava ruokavalio.

Eri maiden ruokakulttuurit eivät ole kadonneet, mutta niissä on nyt enemmän yhteistä kuin koskaan.

Hämeen-Anttila on Helsingin yliopiston arabian kielen ja islamin tutkimuksen professori ja tuottelias tietokirjailija. Hän on kirjoittanut teoksen yhdessä toimittaja, FM **Venla Rossin** kanssa.

Aatteiden porinaa

Aatteet ruuan ympärillä näyttävät historian valossa toistavan samoja teemoja.

Eläinten oikeuksia puolustavia kirjoituksia on säilynyt Hämeen-Anttilan mukaan niin Antiikin Kreikan kuin vanhan arabialaisen kulttuurin ajoilta.

Vastikään Hämeen-Anttilan oppilas **Janne Mattila** käänsi suomeksi yli tuhat vuotta vanhan teoksen Eläinten oikeudenkäynti, joka on peräisin nykyisen Irakin alueelta.

Useimmilla entisajan ihmisillä ei ollut edes mahdollisuuksia päästä lihapatojen äärelle. Kuuluisat Egyptin pyramidit rakennettiin leivän, oluen ja papujen voimalla.

”Yllättävää oli huomata, miten todella vähän lihaa syötiin esimerkiksi antiikin aikana. Vuositasolla puhutaan vain muutamista kiloista henkilöä kohti”, Hämeen-Anttila toteaa.

”Meillä Suomessa perheeseen saatetaan ostaa viikonlopuksi lihaa se määrä, joka on aikoinaan ollut koko vuoden annos.”

Lihan suosio alkoi kasvaa Euroopassa keskiajan kynnyksellä kansainvaellusten aikaan.

Lähiruuassa ripaus uutta

Nykyään suosituissa lähiruuassa on vain ripaus uutta.

”Lähiruoka on nyt olevinaan eksoottista, ennenhän se tarkoitti normaalia ruokaa”, Venla Rossi toteaa.

”Valtaosa ruuasta tuli aiemmin läheltä, koska ei ollut resursseja tuoda sitä kaukaa.”

Teollista ruokaa koskevat pelot selittävät osin lähiruuan suosiota. Lähiruoka tuntuu turvalliselta vaihtoehdolta, Rossi arvioi.

Ruuan alkuperä on kiinnostanut ennenkin. Sitä saattoi toteuttaa oman maatilan avulla jo antiikin aikana.

Omalaatuista paimenidylliä tavoitteli Ranskan kuningatar **Marie-Antoinette**, joka lypsi pestyjä lehmiä palvelijoiden avustamana omalla maatilallaan.

Paljon puhetta ruuasta

Ruuasta on tullut oman aikamme keskeinen puheenaihe, jota julkkiskokit, ruokabloggaajat ja media ruokkivat.

Puhetta vauhdittaa Rossin mukaan valinnanvapaus, joka on kasvanut länsimaissa räjähdysmäisesti. Kaupat ovat pullollaan koko maailman antimia.

”Me elämme myös informaatioähkyn keskellä. Internetin aikakaudella voi loputtomasti ottaa selvää ihan mistä tahansa asiasta. Ruoka voi olla se turvallinen ja itselle joka tapauksessa läheinen osa-alue, johon on mahdollista erikoistua.”

Hämeen-Anttila korostaa, ettei ruokakeskustelu läpäise kaikki sosiaalisia ryhmiä eikä maantieteellisiä alueita.

”Nyt saa helposti väärän kuvan, että suomalainen yhteiskunta on ollut innoissaan avokadopastasta. Luultavasti jokunen satatuhatta sitä ehkä laittoi.”

Kasvissyönti yleistyy

Hämeen-Anttila ja Rossi ovat yhtä mieltä siitä, että ruuan tuottajan asema kahden ketjun armoilla on vaikea. Eläinproteiini on halvempaa kuin koskaan, mutta tuotantokustannukset vain kasvavat.

”Tilanne muuttuu tulevaisuudessa mutta vaikea sanoa miten”, Rossi toteaa.

Nouseva trendi on kasvissyönnin yleistyminen etenkin nuorten parissa. Sama suuntaus on alkanut jo aiemmin näkyä Yhdysvalloissa.

TARJA HALLA

KIRJA

Makupaloja ruuan harrastajalle

On yllättävän hauskaa lukea ruuan historiaa, kun tekijät ovat viipaloineet tarinansa harrastajien eikä tutkijoiden tarpeisiin.

Nälästä nautintoihin alkaa kivikauden grillijuhlista ja päätyy pikaruokaan.

Välissä nautitaan aamiaisia, löydetään mausteet, humallutaan, inhotaan ruokia, paheksutaan ahmatteja, kurkistetaan uskonnollisten ruokatabujen taakse ja seurataan, kuinka amerikkalainen kotirouva pyöräyttää pikku kanalasta teollisen laitoksen.

Pikku purtavaa riittää kuin seisovassa pöydässä.

Kun seuraavan kerran ihailemme Rembrandtin kuulua Yövartiota Amsterdamissa, tiedämme, että Hollannin porvaristo rahoitti tätäkin taidetta maustekaupalla.

Musta kulta tarkoitti löytöretkien aikaan mustapippuria, maailman halutuinta maustetta.

Ruokapöytä on ollut Suomessa yleinen huonekalu vasta puolitoista vuosisataa.

Ruokaan ja nälkään liittyviä romaaneja esitellään muun lomassa, samoin elokuvia. Platonin Pidot ja Plutarkhosin inhorealistinen suhde lihan syöntiin ovat esimerkkejä antiikin ajalta.

Lukupakettia on vaikea haarukoida aiheen mukaan, mikä saattaa joitakin lukijoita harmittaa. Sisällysluettelo on hyvin pelkistetty eikä teokseen liity hakemistoa.

TARJA HALLA

Jaakko Hämeen-Anttila ja Venla Rossi: Nälästä nautintoihin. Ruoan tarina. 220 sivua. Otava.

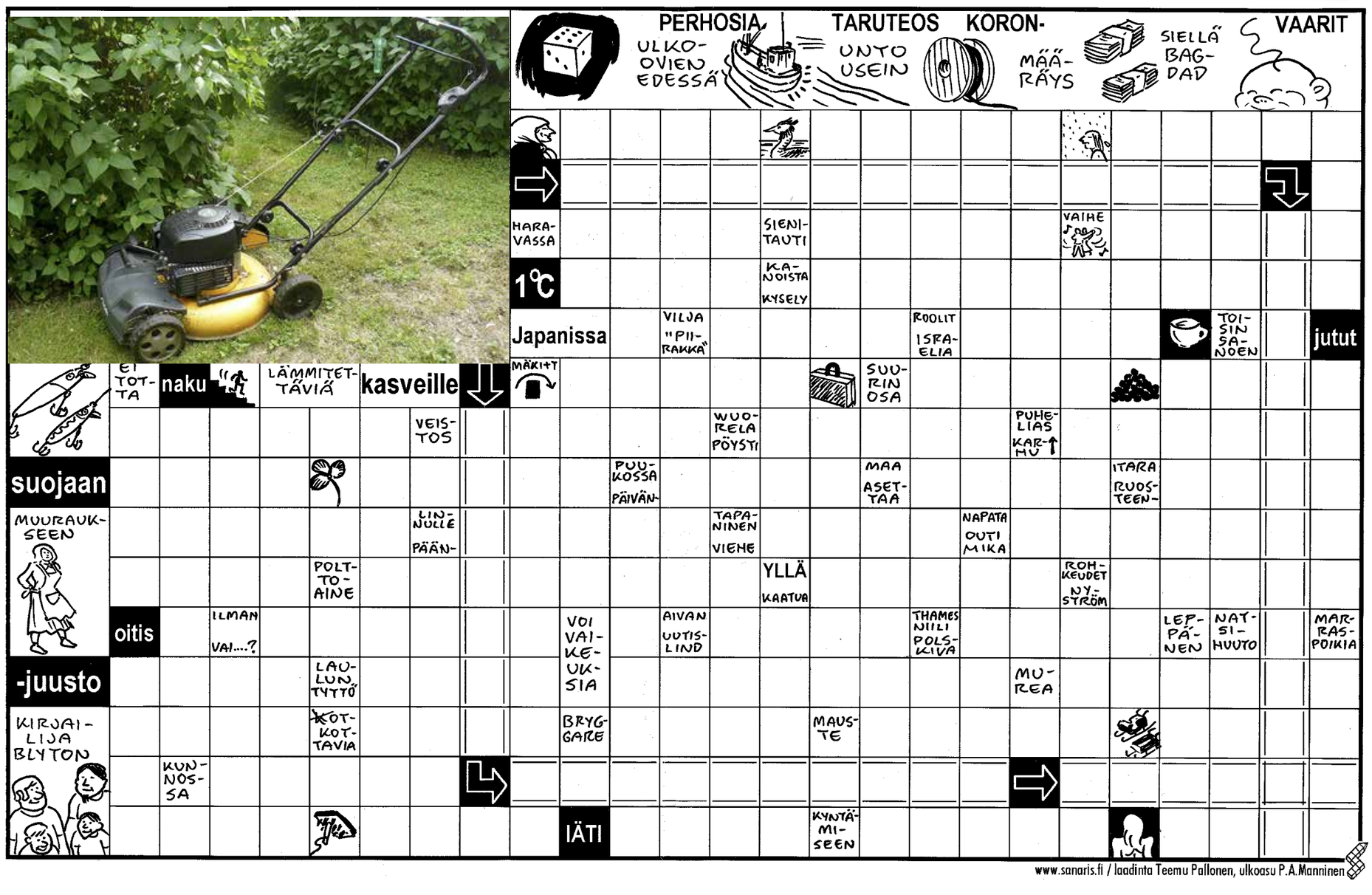

www.sanaris.fi / laadinta Teemu Pallonen, ulkoasu P.A.Manninen